Grigore Constantinescu

Comuna

VALEA DANULUI

PITEŞTI

MMXV

VALEA DANULUI

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din 5 sate: **Valea Danului**; Băniceşti; Bolculeşti; Borobăneşti; Verneşti.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 41 km.
SUPRAFAŢĂ: 31,4 km^2.
POPULAŢIE: 2.802 locuitori [1.387 M + 1.415 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

*__Prăvăleani__ (lângă Valea Danului) – 1523 [7031] aprilie 4 (DRH, B, ŢR, vol. II, doc. 215)• **Dăneşti** (Valea Danului) – 1618 [7126] ianuarie 11 (DIR, XVII, B, ŢR, vol. III, doc. 154). Tradiţia orală locală asociază originea aşezării cu începutul organizării statului feudal Ţara Românească.

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Prăvăleani: 4 aprilie 1523.

Satul Valea Danului este atestat documentar inițial sub numele „Dăneşti" în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Alexandru Iliaş la 11 ianuarie 1618, prin care se hotărăşte ca „doi rumâni din Prăvileni, fiii unuia care fugise din sat, la Dăneşti" să se întoarcă pe moşia Mănăstirii Argeşului.

Sit arheologic: Existenţa anterioară a unei comunităţi umane pe teritoriul actual al localităţii este confirmată prin uneltele de piatră (topoare, ciocane perforate) datând din epoca neolitică, prin tezaurul monetar format din tetradrahme (monede de argint) descoperit întâmplător în 1931, prin monede geto-dacice emise în sec. II-I p. H, recuperate „cu ocazia unor lucrări agricole" în anul 1961, putându-se demonstra, astfel, continuitatea de viaţă în acest spaţiu, anterior atestării iniţiale documentare a aşezării.

TOPONIMIE:

- **Băniceşti** – toponim social indicând ocupaţia dominantă a primilor locuitori: *băniceri* ≈ „meşteri care făceau baniţe din tei" + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.
- **Bolculeşti** – toponim topografic format pe baza apelativului regional *boalcă* ≈ „apă stătută", evocând natura terenului pe care s-a constituit aşezarea + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării. Exigenţi cercetători locali contestă această „idee avansată" de Grigore Constantinescu în «Argeş – Dicţionar etnocultural» [2006]: „Cunoscând bine topografia locului, satul este amplasat pe un versant unde nu prea stă apa; aici sunt puţine lacuri.". <sic !> Deci, sunt !... Mai „verosimilă" li se pare propria ipoteză: „Numele satului provine de la un întemeietor care s-a numit Bolcu.".
- **Borobăneşti** – toponim format pe baza unui apelativ-poreclă, din rus. *borobei* ≈ „vrabie" + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.
- **Valea Danului** – toponim topografic format pe baza apelativului *vale* ≈ „loc larg între două înălţimi; apă curgătoare" + determinativul *Danului* – antroponimic cu articolul postpus, indicând pe deţinătorul iniţial al aşezării. Referindu-se la toponim, istoricul Nicolae Iorga consemna: „Satul însuşi aminteşte, fără îndoială, nu de un Dan oarecare, ci, în atât de vechea formă a genitivului cu articolul postpus al personajului eponim, pe unul dintre cei doi voievozi care, în veacul al XIV-lea şi începutul veacului al XV-lea, au purtat numele de Dan", respectiv, Dan I [circa 1383-1386] şi Dan al II-lea [1420-1424;1426-1431- cu întreruperi].

Valea Danului cuprinde cătunele: Ciureşti, Rădeşti, Herişani. Locuitorii din Ciureşti se ocupau cu cernutul nisipului în ciur, pe care îl transportau apoi în oraşul Curtea de Argeş, unde era folosit în construcţii.

- Verneşti – toponim format pe baza eponimului *Vernea* (atestat în documente medievale locale) + sufixul colectiv –*eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectură populară tradiţională caracteristică zonei Argeş. Din fondul arhitectural vechi, se menţin construcţii de locuit care prezintă următoarele caracteristici: plan bicameral, prispă pe două laturi, foişor dispus asimetric. Casele sunt înălţate pe beci construit din bolovani de râu. Beciul este dezvoltat sub foişor şi în continuare sub prispă, până la limita peretelui faţadei. Unele construcţii au beciul extins sub „odaia curată". Pereţii sunt realizaţi din bârne de stejar, peste care s-a aplicat un strat de tencuială. Şarpanta acoperişului este fixată în cuie de lemn, iar învelitoarea este confecţionată din şiţă de brad. Tavanele sunt din podină de blană cercuită, dată cu „tenci" ≈ var amestecat cu nisip. Casele au două camere: „hodaia de locuit" şi „hodaia curată". Prispa în consolă este podită cu scânduri masive din stejar.

Portul popular se circumscrie ariei costumului popular tradiţional argeşean.

În domeniul artei populare, s-au remarcat, în fazele finale ale concursurilor naţionale organizate în perioada anilor 1956–2006, creatorii din localitate care au obţinut premii ori menţiuni pentru crestături în lemn inspirate din obiceiuri tradiţionale: Dan Gherasimescu; confecţionarea ţesăturilor de interior: Filofteia Dulică, Iuliana Iancu, Maria Păuna. Arta tradiţională a ţesutului şi cusutului a fost continuată de creatoare vestite din localitate: Filofteia Gherasimescu (n. 1922), Sanda Gherasimescu (n. 1975), Steluţa Gherasimescu (n. 1949).

În arta crestăturii şi sculpturii în lemn, se remarcă: Dan Gherasimescu, preşedinte al Asociaţiei creatorilor populari din România; membru al Academiei artelor tradiţionale din România (Sibiu), participant la numeroase expoziţii în ţară şi în străinătate, precum şi Luca Gherasimescu, care realizează obiecte sculptate în lemn: lingurare, troiţe, pristolnice – piese decorate în motive populare: şarpele, coarnele de berbec, astrale, pomul vieţii.

În domeniul folclorului literar local, cea mai reprezentativă creaţie este Balada ciobanului care şi-a pierdut oile, cu numeroase versiuni locale. Din repertoriul folclorului coregrafic zonal, dansurile: Alunelul de doi, Brâul lui 22, Brâuleţul de la Valea Danului, Brâuleţul de la Verneşti, Trandafirul, Ţiitura de la Verneşti, Vulpea de la Albeşti prezintă elemente locale de individualizare.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

✚Biserica «Sf. Nicolae»+«Sf. Filofteia» Valea Danului–[▲]– Ansamblul bisericesc format din: biserică, turn clopotniţă şi zid de incintă a fost construit în perioada anilor 1811-1814, cu cheltuiala primului episcop al Argeşului, Iosif I, şi a iconomului episcopiei, Meletie, pe locul unei biserici de lemn. Inscripţia incizată pe o cărămidă de la fereastra altarului, în exterior, menţionează meşterii: „zidari: / Dragomir, / Stancu, / Mateiu, / Radu, / Mihai.". Pe o altă cărămidă din colecţia de arheologie a Muzeului judeţean Argeş, o inscripţie: „Radu meşteru, Stoian meşteru. 1809" este interpretată ca indicând anul începerii construirii ansamblului monumental de la Valea Danului. Pisania excizată în piatră fixată deasupra uşii de intrare în biserică relevă contribuţia ctitorilor bisericii arhiereşti de la Valea Danului: „† Întru slava a sf(i)ntei ceii de o fiinţă, de viiaţă făcătoarei şi nedespărţitei / Troiţe şi întru cinstea şi lauda acelui întru sf(i)nţi părintelui nostru Nicolae Mira L(i)ch(ii)s(chi). S-au / zidit această sf(î)ntă beserică din temelie pentru dragostea şi datoriia către / sf(î)ntul acesta ierarh, al smeritului 1<-ul> episcop al Argeşului, Iosif, avînd părtaş / la cheltuială pre cuviosul Meletie, iconomul aceşti(i) sfi(n)te episcopii, / la toate cîte pînă acum s-au lucrat şi s-au făcut, carele şi ostenitoriu au fost din început pînă s-au săvîrşit. Şi pentru cinstea către sf(i)nţii dup(ă) carii îşi au numirile s-au adaos / la icoanele cele mari şi chipurile al sf(î)ntului şi dreptului Iosif logodnicul şi al sf(î)n/tului Meletie patriiarh Anteohiei. Şi pentru că mai (n)ainte au fost altă beserică prea / mică şi de lemnu unde locul n-au lăsat a să face aceasta de zid, deci săvîrşindu/-să cu toate cîte au trebuit s-au şi tîrnosit acum de însuşi

preaosf(i)nţiia sa, fi(i)/nd anul de la zidirea lumii 7319, iară de la H(risto)s 1811, în lun(a) lui oct(omvrie) 1.".

Biserica a fost reparată în anii: 1922, 1942 şi 1969-1971.

Edificată din cărămidă şi piatră, biserica are plan trilobat, cu abside poligonale, pronaos extins lateral, pridvor deschis cu arcade în acoladă sprijinite pe coloane de zidărie cu caneluri în torsadă şi semicoloane angajate dispuse lateral. Sistemul de acoperire interioară constă, în pronaos, dintr-o calotă cu picioare, la est, şi console, la vest; în pridvor, din calote susţinute pe un arc median. Turla de secţiune octogonală cu cornişă zimţată este situată deasupra naosului.

Decoraţia exterioară este formată dintr-un brâu în formă de tor care împarte paramentul în două registre: inferior – compus din panouri dreptunghiulare de factură neoclasică separate de pilaştri şi superior – alcătuit din panouri pătrate terminate cu trei arce.

Pictura murală originară s-a degradat, conservându-se exclusiv portretele ctitorilor, în pronaos; pictura murală a fost refăcută de Vasile Ivănescu din Curtea de Argeş [1974-1975].

Clopotniţa – construită în anii 1811-1814 este o clădire masivă de plan dreptunghiular cu trei niveluri: parter cu gang boltit cilindric, etaj intermediar şi camera clopotelor, cu acces pe o scară elicoidală, situată în zona de nord-est. Clopotniţa este legată de zidul incintei, prin două contraforturi. În turnul-clopotniţă, a funcţionat, în perioada medievală, o „şcoală de învăţăcei".

În patrimoniul bisericii, se află un fond apreciabil de carte ritualică veche: Triodion [1761], Mineie tipărite la Buda [1804-1805], Panihidă [1809], Vieţile sfinţilor [1811], Evanghelie [1812], Dogme [1816], Penticostarion [1820], un chivot de argint dăruit de „Meletie ier(o)diia(con), iconom S(fintei) episcop(ii) Argeşi", precum şi icoane pictate pe lemn de Matei zugrav, Ghermano ieromonah zograf în 1863, un steag bisericesc pictat pe pânză ce poartă inscripţia: „S-au făcut cu cheltuiala sfinţi(e)i sale părintelui / arhidiiacon chir Silvestru şi l-au / dăruit la sf(î)nta biserică Valea / Danului. Şi s-au zugrăvit de Mincul, ucenicul dascălului Ioan; 1797". Icoanele zugravului Mincu se disting printr-un fond albastru deschis. Clopotul existent cândva la biserică era inscripţionat: „Acest clopot s-au făcut cu cheltuiala ctitorilor acestei sfinte bisearici de la Valea Danului, chyr Iosif episcop Argeşului, de Meletie iconom smeritul; 1814. Gheorghie.".

În studiul său «Curtea de Argeş. Istoria oraşului prin monumentele sale» [1940], arh. Grigore Ionescu, părintele istoriei arhitecturii naţionale, descria, astfel, biserica din Valea Danului: „Croită în chip de mănăstire, ctitoria acestor doi evlavioşi călugări este aşezată în mijlocul unei curţi mari, înconjurată cu ziduri de piatră, şi având la intrare un puternic turn-clopotniţă. Golul intrării în curte este subliniat de o arcadă în plin cintru, în mijlocul căreia se deschide poarta. Două aripi triunghiulare de zid, ca doi contraforţi, acoperite, ca şi clopotniţa, cu şindrilă, proptesc fără nevoie, de o parte şi de alta, zidul din faţa turnului. Deasupra gangului boltit al intrării se găseşte clopotniţa propriu-zisă la care se ajunge printr-o scară închisă într-un turnuleţ special, alipit pe faţa dinspre miazănoapte a turnului mare. Cu toată masivitatea ei, clopotniţa nu-i lipsită de eleganţă şi originalitate. Biserica e de plan trilobat, cu turlă pe naos şi pridvor, sprijinit pe patru stâlpi de cărămidă în faţa pronaosului. Brâul tradiţional care încinge clădirea pe la mijloc nu lipseşte; împins mai către streaşină, el subliniază planul de naştere a bolţilor, separând în acelaşi timp faţadele în două registre: unul înalt, în partea de jos, altul sub streaşină, împărţit în panouri dreptunghiulare decorate cu picturi ale căror culori vii se detaşează strident pe fondul alb al zidurilor.".

Biserica din Valea Danului prezintă un interes aparte prin conservarea unor inscripţii excizate pe o piatră de 110/110 cm, fixată pe peretele estic al pridvorului, „porunci arhiereşti" cu caracter etico-religios dar şi civic.

În studiul său despre «Biserica Valea Danului», marele cărturar Nicolae Iorga menţiona că este „un interesant monument al vechii noastre arte purtând inscripţia interesantă în ceea ce priveşte stilul şi normele de purtare ale enoriaşilor faţă de dânsa, interzicând îngroparea în tindă, în pridvor, în faţa şi în jurul bisericii, „jocurile" în curte, „mâncările", „băuturile", precum şi „înjurăturile" şi „bătăile", cu prilejul judecăţilor relative la holde şi fâneţe.".

✚**Biserica** «Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil» **Verneşti** [1877-1880]~ctitoriă „cu osârdia şi osteneala preotului Stancu şi Alexandru Bunescu şi „prin contribuţia financiară şi în muncă a enoriaşilor din satele: Verneşti, Băniceşti şi Bolculeşti, după proiectul arh. S. Paraschivescu", în locul unei biserici de lemn făcute de popa Hrizea, pe moşia lui Mihalache sin Gheorghe vel căpitan •intervenţii: reparaţii generale [1908]; „refacere radicală", după incendiul distrugător din 1962 •pictură murală de Belizarie Paraschivescu [1880]; pictura recentă de Vasile Ivănescu din Curtea de Argeş.

Momente de istorie locală

În cursul Primului război mondial, satul Băniceşti a devenit „câmp de luptă" începând cu data de 6 noiembrie 1916, trupele grupului „colonel Gorunescu" din componența Diviziei 14 Infanterie respingând violentele atacuri ale inamicului din 7 noiembrie, pentru ca, apoi, să se replieze spre Curtea de Argeș. Grupul „colonel Lișcu" a rezistat eroic atacurilor inamice din noaptea de 7 spre 8 noiembrie, din aria satului Valea Danului, în dispozitivul de luptă intrând pe 12 noiembrie și grupul „locotenent-colonel Gherescu", însă regruparea forțelor inamice a determinat abandonarea câmpului de luptă pentru ca trupele române să se poată organiza pe noi linii de apărare.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 108 locuitori ai comunei Valea Danului, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Primul război mondial [87], Al doilea război mondial [21].

IN MEMORIAM

✪ **AMAN GEORGE** [1908-2002] – profesor; doctor în pedagogie; profesor de Limba română la Liceul „I. C. Brătianu"-Piteşti [1938-1965] şi Institutul Pedagogic Piteşti [1965-1973]. Autor al volumelor: «Evoluţia sistemelor şcolare» [1935], «Monografia ca modalitate de studiu şi prezentare integrală şi ştiinţifică a individualităţii elevilor» [1935], «Tehnica ştiinţifică a învăţământului secundar educativ» [1938], «Rolul educatorului în societatea contemporană», «Metodica predării limbii şi literaturii române în şcoala generală» ş. a.

✪ **POPA-ARGEŞANU ION** [1941,Verneşti-2001,Piteşti] – profesor de limba română, absolvent al Institutului pedagogic din Piteşti [1972]; poet, membru al Uniunii scriitorilor din România; colaborator permanent al periodicelor: „Secera şi ciocanul", „Argeş"; autorul volumelor de versuri: «Subţire trecere» [1977], «Zăpada umbrelor» [1979], «Mirabile ninsori» [1985], «Una sută de poeme de dragoste» [1993], «Apocalipsa iubirii» [1994], «Tranziţie romantică» [1998], «Citire de psalm» [2000], «Sub roţile Ursei» [2001].

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 499.

Mihai Golescu, Mariana Golescu– *Comuna Valea Danului, judeţul Argeş, file de cronică*, Piteşti, 2007,187 p.; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

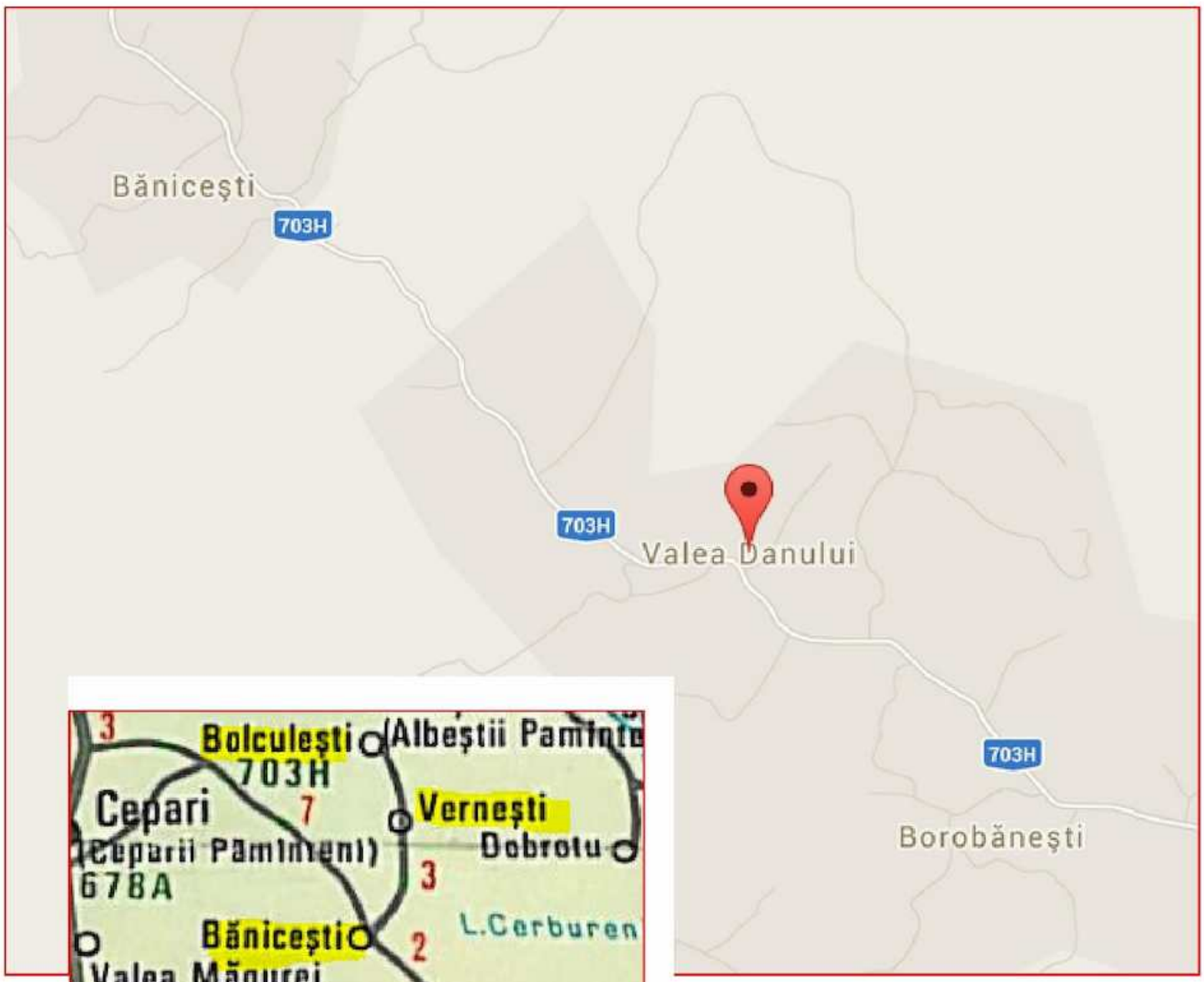
Băniceşti
703H
703H
Valea Danului
703H
Borobăneşti
3
Bolculeşti
(Albeştii Pamînte
703H
Cepari
7
Vernești
(Ceparii Pămînteni)
Dobrotu
678A
3
L.Cerburen
Băniceşti
2
Valea Măgurei
Valea Danului
6
Borobăneşti

BUN VENIT

PRIMĂRIA COMUNEI VALEA DANULUI.

CLOPOTNIŢA BISERICII VALEA DANULUI.

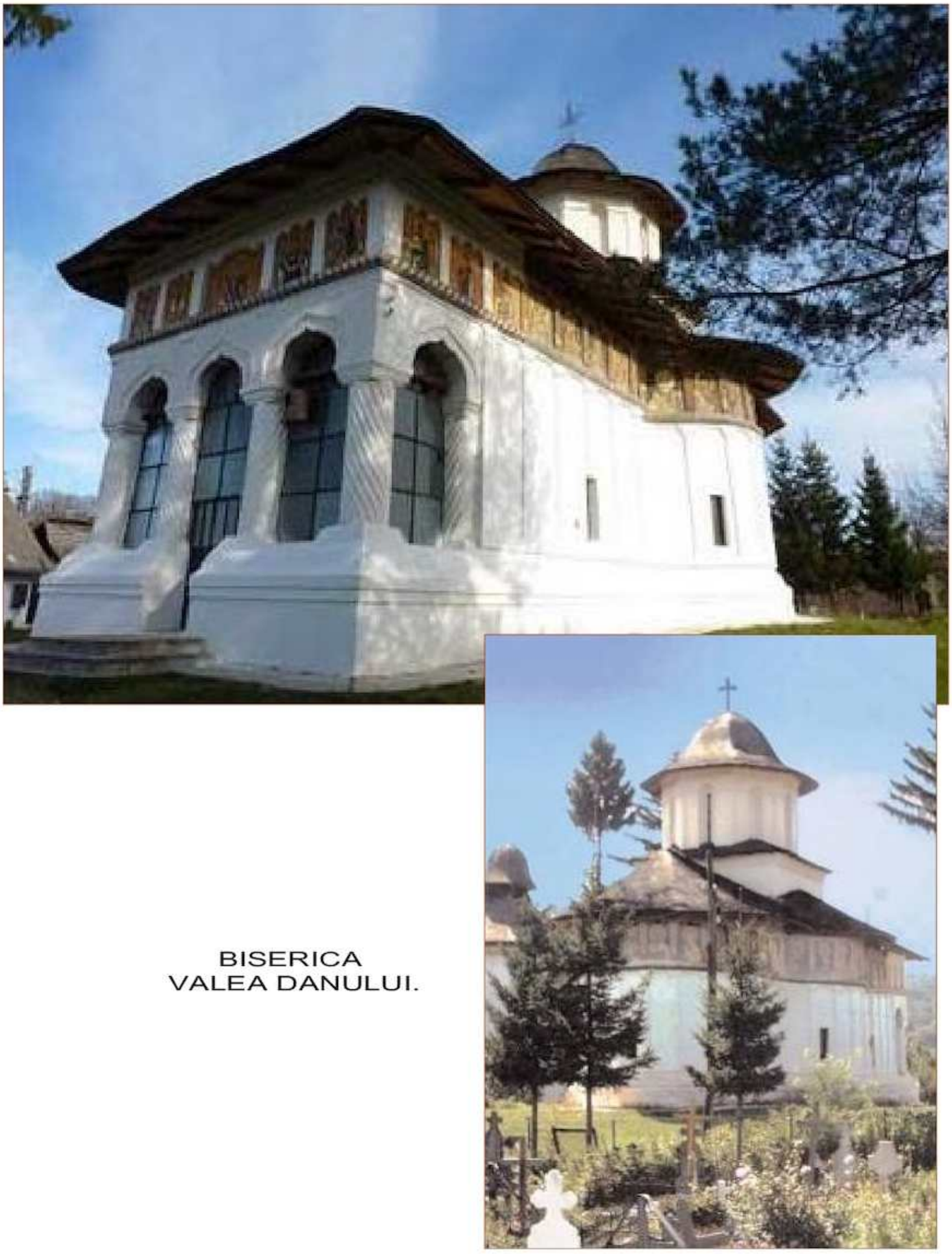

BISERICA
VALEA DANULUI.

UN CELEBRU MEŞTER POPULAR,
DAN GHERASIMESCU.

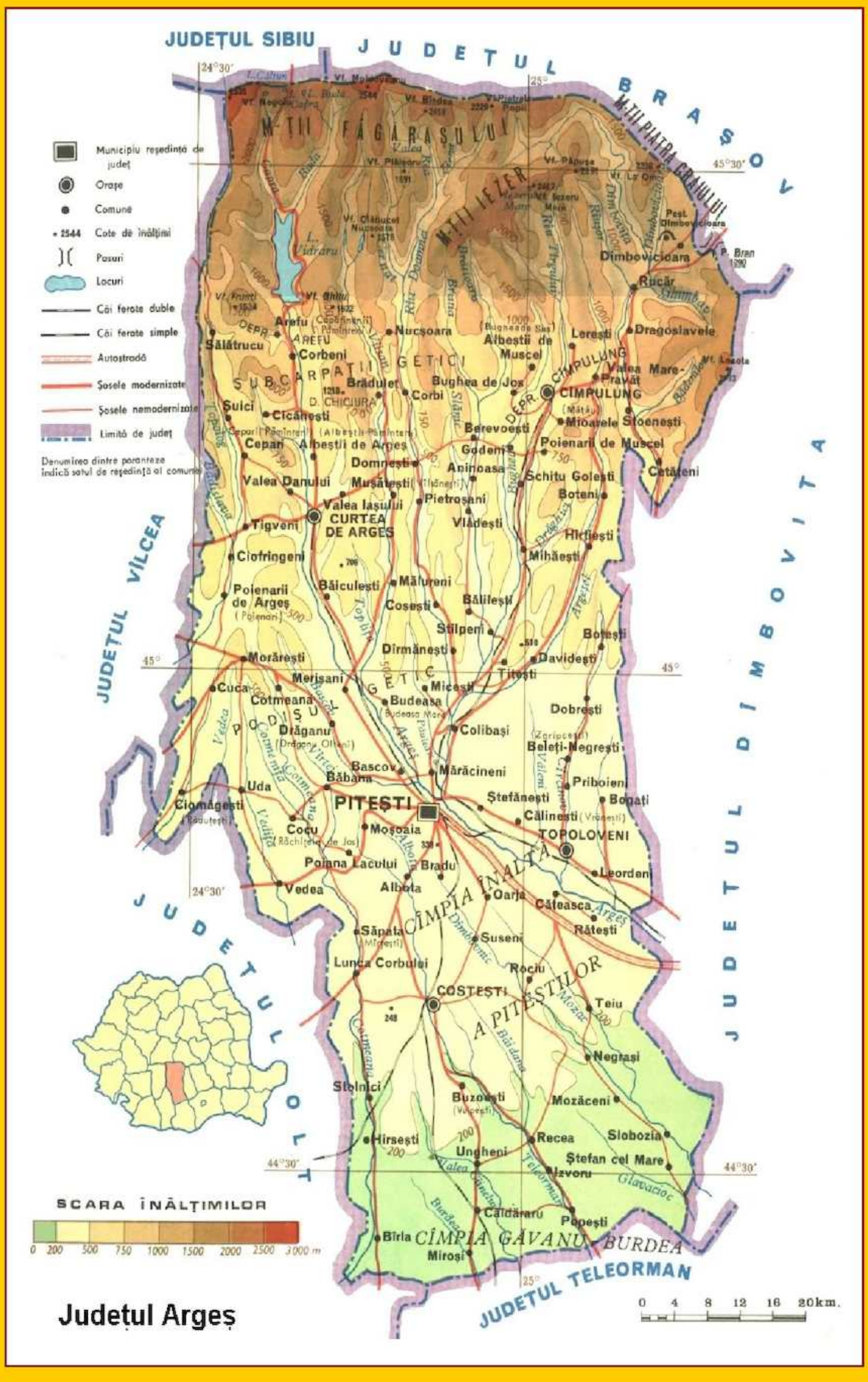

Județul Argeș